Analyse bestand Participatiewet, IOAW, IOAZ en Uitstroomcijfers Druten 2023

Inhoud

1. Aanpak van onderzoek 2
   1.1 Aanleiding 2
   1.2 Onderzoeksvraag en aanpak 2
2. Beeld huidige bestand 3
   2.1 Samenstelling huidige bestand 3
      2.1.1 Leeftijd en duur 4
      2.1.2 Afkomst 6
      2.1.3 Korten op de bijstandsuitkering 7
      2.1.4 Statushouders 8
   2.2 Trajecten en begeleiding huidige bestand 9
      2.2.1 Begeleiding door het Werkbedrijf 9
      2.2.2 Begeleiding door de Participatiecoach 11
      2.2.3 Conclusie over begeleiding huidige bestand 13
3. Ontwikkelingen bijstandsvolume 14
   3.1 Ontwikkeling bijstandsvolume 14
   3.2 Instroom 15
      Instroom 2022 15
      Instroom 2023 15
   3.3 Uitstroom 16
      Uitstroom 2022 16
      Uitstroom 2023 16
4. Nadere analyse afronding trajecten en uitstroom 19
   4.1 Afronding trajecten Werkbedrijf 19
   4.2 Uitstroom naar werk en opleiding 19
5. Jongeren tot 27 jaar 21
   5.1 Algemene informatie 21
   Afkomst 23
   Reden van instroom 23
   5.2 Dossieronderzoek 26
   5.3 Aanbevelingen 28

1. Aanpak van onderzoek

1.1 Aanleiding

De gemeente Druten ligt in het land van Maas en Waal en telt ruim 19.500 inwoners. Het bestaat uit de kernen Afferden, Deest, Druten, Horssen en Puiflijk. De gemeente wil graag inzicht in haar huidige bijstandsbestand. Daarom is er in de afgelopen periode een analyse uitgevoerd van het bijstandsbestand. Als bijstandsgerechtigde merken we aan:

'een persoon of huishouden met een uitkering voor levensonderhoud als bedoeld in de Participatiewet (hierna P-wet) of een uitkering ingevolge de IOAW of IOAZ.'

Wanneer we verwijzen naar het bijstandsbestand hebben we het in deze analyse over alle bijstandsgerechtigden zoals hierboven omschreven. De analyse geeft een beeld van het huidige bestand (peildatum 1 september 2023) en op welke manier inwoners in het bestand begeleid worden via verschillende trajecten.

1.2 Onderzoeksvraag en aanpak

De hoofdvraag binnen dit onderzoek luidt als volgt:

'Hoe ziet het huidige bijstandsbestand eruit en welke zaken vallen op?'

Naast de hoofdvraag is in het onderzoek nog specifiek ingegaan op de volgende deelvraag:

'Wat is de reden van het groeiende aantal jongeren[1] in het bijstandsbestand?'

Analyse van bestand

Het onderzoek is gestart met een analyse van het bestand. Het betreft een kwantitatieve analyse. De analyse levert een beter beeld op van ons bestand, inzicht in de aantallen en uitkomsten van verschillende trajecten die we bieden en de uitstroomcijfers. Hiermee kunnen we wel iets zeggen over resultaten die tot uitstroom geleid hebben, maar overige resultaten worden niet gemeten. Een traject kan waardevol zijn, maar toch niet tot uitstroom leiden. Het meten van de kwaliteit van trajecten valt buiten de scope van deze analyse, omdat hier een kwalitatieve analyse voor nodig is.

Dossierstudie

Specifiek voor de doelgroep jongeren heeft er een dossierstudie plaatsgevonden op klantniveau door de consulenten inkomen. Hier wordt in hoofdstuk 5 nader op ingegaan.

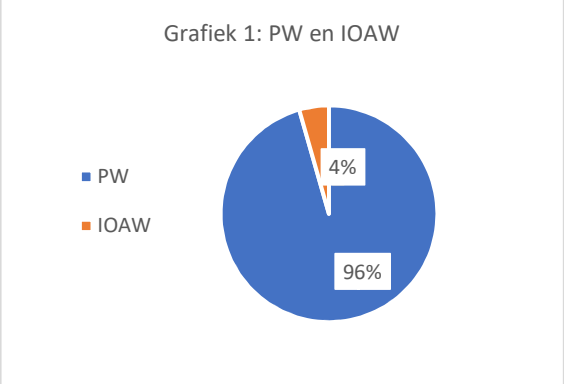
[1] Onder jongeren wordt verstaan de leeftijdscategorie 18 tot 27 jaar.

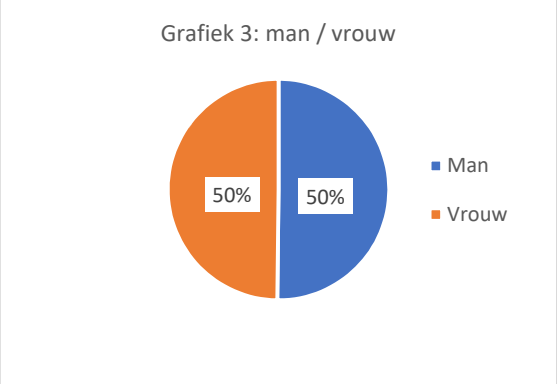
2. Beeld huidige bestand

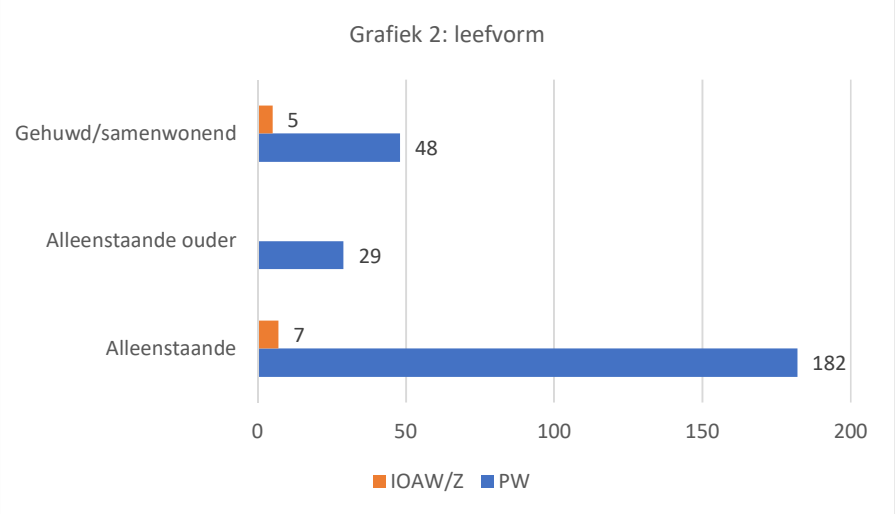
In dit hoofdstuk wordt het huidige bijstandsbestand in beeld gebracht. Het gaat in op de status van de begeleiding die bijstandsgerechtigden ontvangen.

2.1 Samenstelling huidige bestand

Op basis van het huidige registratiesysteem Suite (Centric) brengen we de samenstelling van het bijstandsbestand op 1 september 2023 in kaart. Op de peildatum 1 september 2023 was het volume van het bijstandsbestand 271[2]. Deze bestond uit 259 PW-uitkeringen en 12 IOAW-uitkeringen en 0 IOAZ-uitkeringen (grafiek 1). De verdeling van leefvormen binnen de P-wet zijn als volgt: 70% alleenstaande, 11% alleenstaande ouder en 19% gehuwd/samenwonend (grafiek 2). Voor de IOAW geldt 58% alleenstaande en 42% gehuwd/samenwonend. Het totaal aantal bijstandsgerechtigden bestond uit 136 mannen en 135 vrouwen (grafiek 3).

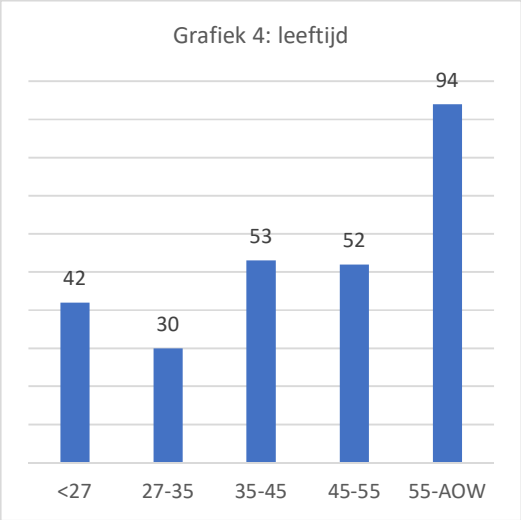

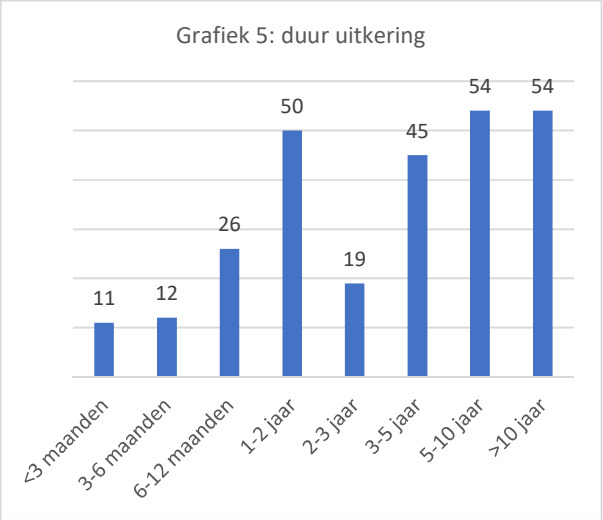

[2] Op peildatum 1 september 2021 was dit 247.

2.1.1 Leeftijd en duur

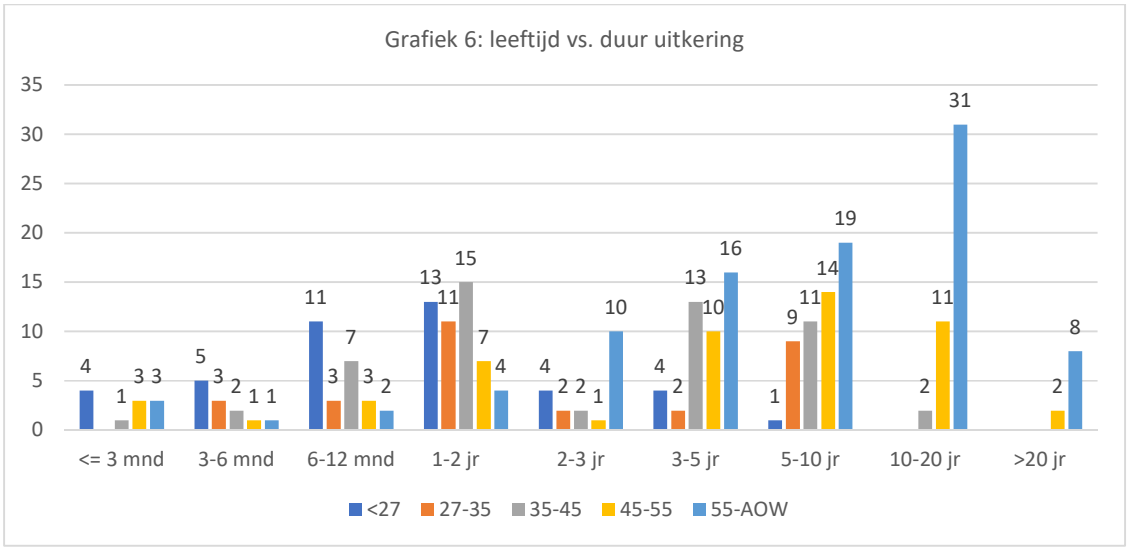
In onderstaande grafieken is de huidige samenstelling uitgesplitst naar leeftijd en duur van de uitkering.

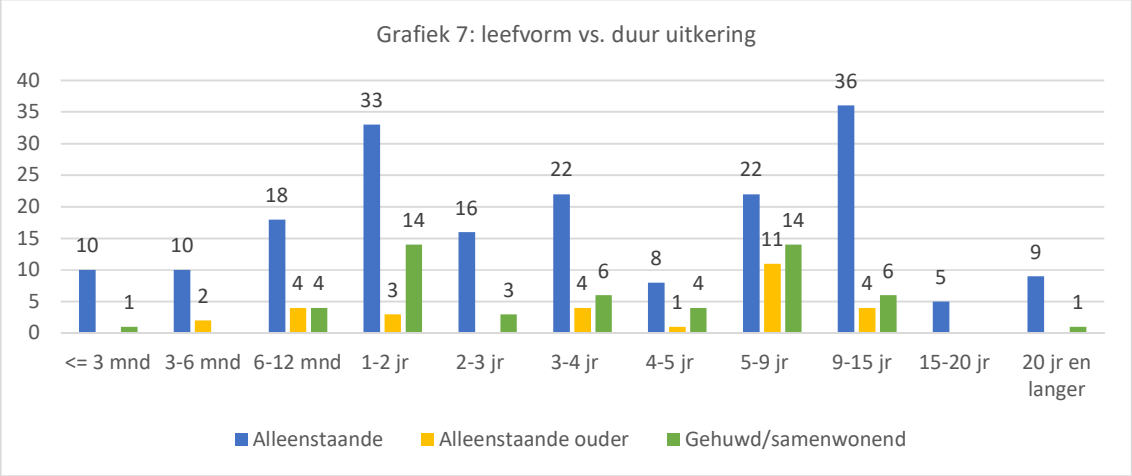

Uit deze gegevens volgt dat 54% (146 bijstandsgerechtigden) 45 jaar of ouder is en 35% (94 bijstandsgerechtigden) is ouder dan 55 jaar of ouder. Zo'n 40% (108 bijstandsgerechtigden) heeft al langer dan 5 jaar een bijstandsuitkering.

De variabelen uit bovenstaande grafieken zijn in grafiek 6 tegen elkaar afgezet, waarbij de periode korter dan 1 jaar nog verder is uitgesplitst. Uit de grafiek is op te maken dat 10 personen al 20 jaar of langer een bijstandsuitkering geniet. De lange duur van bijstandsafhankelijkheid komt o.a. door psychische en/of fysieke problemen (zoals PTSS, MS, depressiviteit en verslaving). In grafiek 7 is de leefvorm nog afgezet tegen de bijstandsduur.

Uit grafiek 7 blijkt dat het hoogste aantal alleenstaande bijstandsgerechtigde (33/36) zich te bevinden in de uitkeringsduur van 1 tot 2 jaar en 9 tot 15 jaar. De grootste groep alleenstaande ouder bijstandsgerechtigde (11) bevindt zich in de uitkeringsduur van 5 tot 9 jaar en gehuwden/samenwonend (14) in de uitkeringsduur van 1 tot 2 jaar en 5 tot 9 jaar.

Landelijke cijfers

Uit de voorlopige landelijke gegevens van het CBS is het volgende op te maken:

Leeftijd

In augustus 2023 heeft 57% (227.000 van 396.000) van de personen met een bijstandsuitkering de leeftijd van 45 jaar tot AOW. Dit percentage komt overeen met de gemeente Druten. In Druten is 54% 45 jaar of ouder.

	Personen met een bijstandsuitkering Tot de AOW-leeftijd					
Perioden	Totaal personen	Geslacht: Mannen	Geslacht: Vrouwen	Leeftijd: jonger dan 27 jaar	Leeftijd: 27 tot 45 jaar	Leeftijd: 45 jaar tot AOW-leeftijd
	aantal					
2023 augustus*	396 000	171 000	225 000	36 000	133 000	227 000

Bron: CBS

Duur uitkering

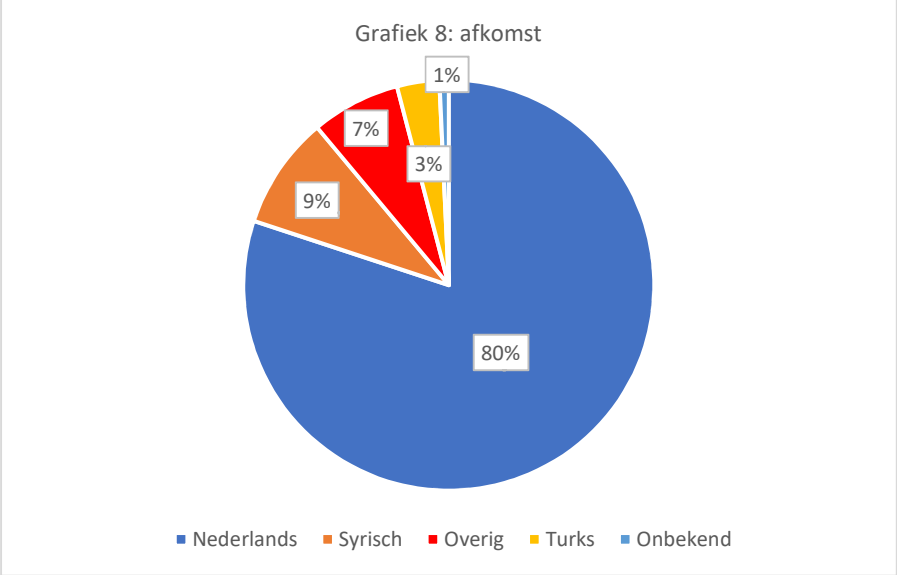
Uit het eerste kwartaal van 2023 volgt dat 49% (196.940 van de 399.990) 5 jaar of langer een lopende uitkering ontvangt. Het landelijke gemiddelde ligt hoger dan de 40% in gemeente Druten.

	Personen met bijstand							
Perioden	Uitkeringsduur, totaal	0 tot 6 maanden	6 tot 12 maanden	1 tot 2 jaar	2 tot 3 jaar	3 tot 4 jaar	4 tot 5 jaar	5 jaar of langer
	aantal							
2023 1e kwartaal*	399 990	36 420	30 550	45 940	34 760	30 250	25 140	196 940

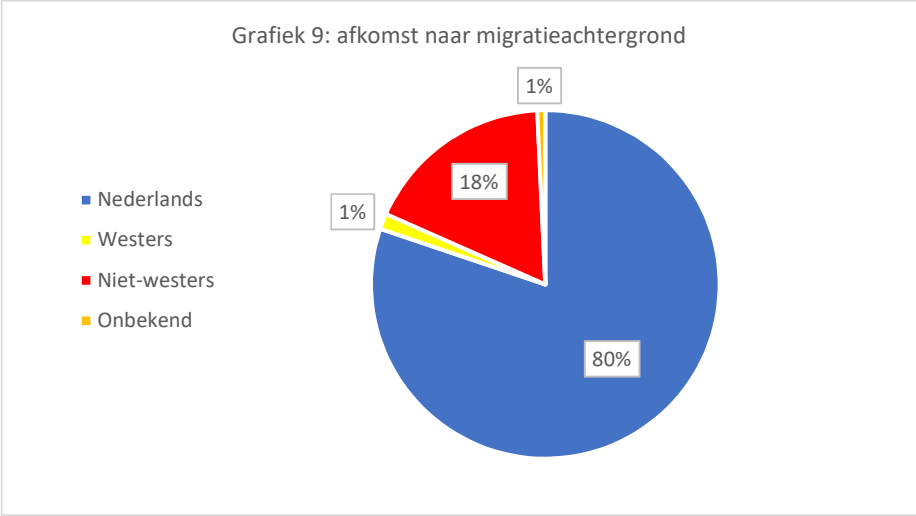
Bron: CBS

2.1.2 Afkomst

In grafiek 8 is het bijstandsbestand onderverdeeld naar afkomst. Vanwege privacy redenen vallen de groepen bijstandsgerechtigden met dezelfde afkomst met vijf of minder personen onder de categorie ‘Overig’.

Wanneer we dezelfde indicatoren als het CBS aanhouden ziet de samenstelling naar afkomst er als volgt uit:

Onder migratieachtergrond ‘Westers’ vallen bijstandsgerechtigden met een afkomst uit landen binnen Europa (exclusief Turkije). Onder migratieachtergrond ‘Niet-westers’ vallen

bijstandsgerechtigden met een afkomst uit de overige landen.[3] Wanneer we de landelijke cijfers raadplegen valt op dat het overgrote percentage in Druten een Nederlandse nationaliteit heeft, terwijl dit aantal landelijk een stuk lager ligt. Landelijk ligt het percentage 'Niet-westers' weer veel hoger dan in Druten.

Landelijke cijfers

In augustus 2023 waren er 396.000 personen met een lopende bijstandsuitkering. Het percentage in migratieachtergrond was als volgt:

Nederlands	36% (142.000 personen)
Westers	9% (35.000 personen)
Niet-Westers	55% (219.000 personen)

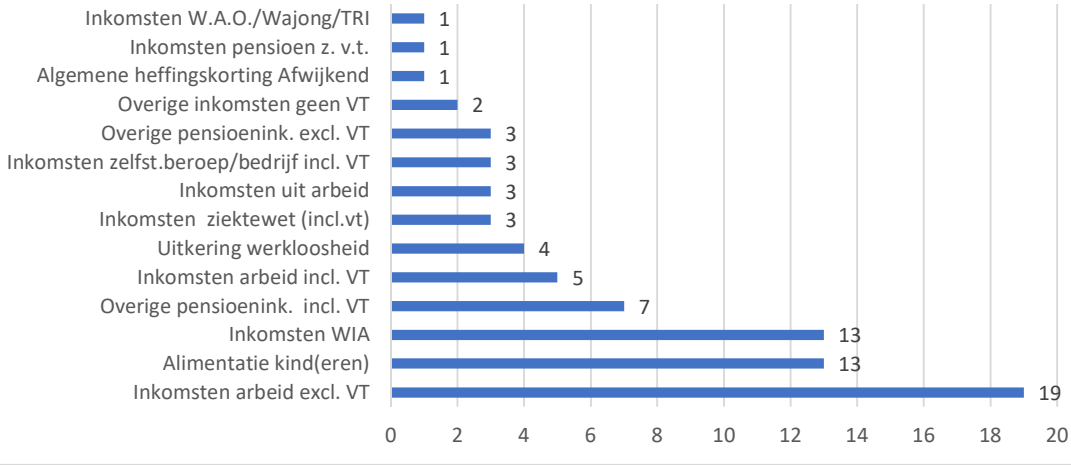
Perioden	Personen met een bijstandsuitkering Tot de AOW-leeftijd Totaal personen	Migratieachtergrond: Nederland	Migratieachtergrond: westers	Migratieachtergrond: niet-westers
	aantal			
2023 augustus*	396 000	142 000	35 000	219 000

Bron: CBS

2.1.3 Korten op de bijstandsuitkering

Van het huidige bestand zijn er 63 personen die naast de bijstandsuitkering nog inkomen uit een andere inkomstenbron ontvangen. Hierdoor wordt er gekort op de bijstandsuitkering. 43% (27) ontvangt een inkomen uit arbeid, 21% een inkomen uit WIA en 21% een inkomen uit alimentatie voor kind(eren). Overigens zijn er 14 verschillende inkomstenbronnen, zie grafiek 10. Het kan zijn dat een bijstandsgerechtigde diverse inkomstenbronnen heeft, zoals inkomsten uit arbeid, alimentatie en een aanvullende bijstandsuitkering.

Grafiek 10: andere inkomstenbronnen

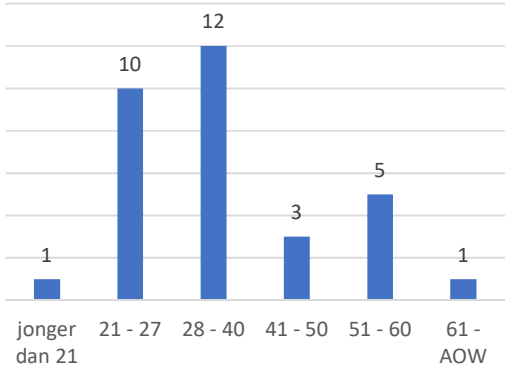

[3] Als we de huidige cijfers vergelijken met de informatie uit de rapportage 'Analyse bijstandsbestand 2021' blijkt hier geen groot verschil in te zitten. Het bijstandsbestand was in 2021 (247) namelijk lager waardoor het percentage met afkomst 'Nederlands' ook lager ligt dan in 2023. In 2023 liggen alle overige afkomstpercentages juist lager dan in 2021.

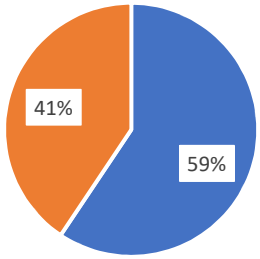
2.1.4 Statushouders

Uit de gegevens blijkt dat 12% (32) van de bijstandsgerechtigde is ingestroomd met als reden 'opvang statushouder'[4]. In onderstaande grafieken zijn de verhoudingen in leeftijd, geslacht en leefvorm terug te zien.

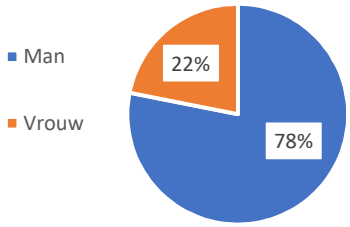
Grafiek 11: leeftijd statushouders

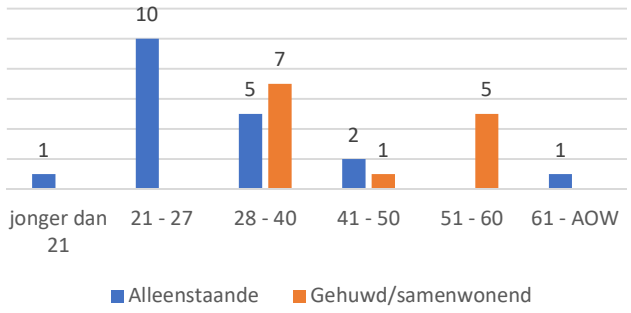
Grafiek 12: leefvorm statushouders

Grafiek 13: geslacht

Grafiek 14: leeftijd vs. leefvorm

[4] Dit aantal is administratief gezien juist, maar kan in werkelijkheid nog hoger liggen door bijvoorbeeld (a) een statushouder die bij verlies van werk weer terugkeert in de bijstandsuitkering of (b) dat instroomreden 'verhuizing vanuit en andere gemeente' wordt geregistreerd.

2.2 Trajecten en begeleiding huidige bestand

Wanneer inwoners uit Druten een uitkering ontvangen op grond van de P-wet, IOAZ of IOAW, kunnen zij op verschillende manieren begeleid worden richting werk, participatie, zorg of anders. Alle inwoners met een uitkering op grond van bovenstaande wetten komen binnen bij de inkomensconsulent. De inkomensconsulent bepaalt vervolgens welk traject het meest passend is voor de inwoner. Bij de begeleiding richting arbeid en participatie zijn er 2 mogelijkheden:

1. Een re-integratietraject bij het Werkbedrijf Rijk van Nijmegen (de loonvormende keten); of
2. Een participatietraject bij de lokale participatiecoach (de niet-loonvormende keten)

Hieronder volgt per begeleidingsmogelijkheid inzicht in de begeleiding op peildatum 1 september 2023. Aangezien de registratie en aard van begeleiding per begeleidingsmogelijkheid verschilt, geven we niet exact dezelfde gegevens weer per mogelijkheid. Per begeleidingsmogelijkheid wordt de beschikbare relevante informatie weergegeven.

2.2.1 Begeleiding door het Werkbedrijf

De loonvormende keten wordt doorverwezen naar het Werkbedrijf. Het Werkbedrijf heeft verschillende trajecten om de bijstandsgerechtigde richting arbeid of scholing te begeleiden. Dit kan zowel met behoud van uitkering of zonder behoud van uitkering zijn. De trajecten binnen het Werkbedrijf zijn gericht op ontwikkelen, bemiddelen en begeleiden.

Registratie

De begeleiding en voortgang wordt door het Werkbedrijf in hun eigen systeem geregistreerd. Er is geen verbinding tussen Suite (Centric) en het systeem van Werkbedrijf. Wel kunnen de inkomensconsulenten via een portaal globaal inzicht krijgen in voortgang van betreffende cliënten. Hier kunnen ook berichten over en weer gedeeld worden tussen het Werkbedrijf en de inkomensconsulenten.

Kandidaten Werkbedrijf

Bij het Werkbedrijf wordt de term kandidaten gebruikt. Rond 1 september 2023 stonden er 112 trajecten voor bijstandsgerechtigde kandidaten uit Druten geregistreerd bij het Werkbedrijf. Daarnaast waren 16 Nuggers[5] uit Druten in traject bij het Werkbedrijf.

Type traject en fase

Van de 112 bijstandsgerechtigde kandidaten en 16 Nuggers in traject is de verdeling naar trajectsoort als volgt:

Tabel 15[6]

	Ontwikkelen	Bemiddelen	Begeleiden	Totaal
Bijstandsgerechtigden	30	35	47	112
Nuggers	2	4	10	16
Totaal	32	39	57	128

De trajectsoorten houden het volgende in:

- Ontwikkelen: hieronder vallen trainingen, workshops en andere trajecten die helpen om werkfit te worden.
- Bemiddelen: hier is sprake van een actieve bemiddeling naar werk.

[5] Een nugger is een 'niet-uitkeringsgerechtigde'. Veelal kandidaten zonder uitkering aan wie een loonkostensubsidie wordt verstrekt (mogelijk voorheen PW).
[6] Peildatum rond 1 september 2023.

- Begeleiden: hier is sprake van een plaatsing op een werkplek waarbij kandidaten (nog) begeleiding krijgen (bijv. jobcoaching, loonkostensubsidie).

Daarnaast kunnen de trajecten onderverdeeld worden naar werkteams. Binnen het Werkbedrijf zijn diverse werkteams[7] actief. In onderstaande grafiek wordt een overzicht gegeven per werkteam en de verschillende fases binnen het werkteam. Binnen de volgende werkteams zijn de meeste kandidaten actief: horeca en onderwijs, transport en logistiek, groen en bouw en zakelijke dienstverlening.

Tabel 16[8]

Trajecten per werkteam

Werkteam	Aanmelding	Intake	Diagnose	Bemiddeling	Plaatsing En Begeleiding	Traject Beeindigen	Totaal
WR51 IND			1	3	8		12
WR52 T&L		2	2	7	14	1	26
WR53 Z&S	4	1	1	3	5	1	15
WR54 ZDV		4	7	6	6		23
WR55 H&O	2	2	4	5	13	1	27
WR56 G&B	2	1	3	5	14		25
Totaal	**8**	**10**	**18**	**29**	**60**	**3**	**128**

Aanmeldingen en terugmeldingen Werkbedrijf

Het aantal aan- en terugmeldingen tot 1 september 2023 is als volgt:

Tabel 17[9]

	2022	**2023**
Aanmeldingen	93	59
Terugmeldingen	94	55

De redenen van terugmelding over 2022 en 2023 zijn als volgt:

Tabel 18

	2022												
Hoofdreden terugmelding	Jan	Feb	Mrt	Apr	Mei	Jun	Jul	Aug	Sep	Okt	Nov	Dec	**Totaal**
A. Fulltime regulier werk Z.O.				1	2	4		2	3		3	2	17
B. Parttime Max*	1	1	2		1		1		1				7
C. Tijdelijk niet plaatsbaar*		3	1	2	5	3			1	1	3	2	21
D. Structureel niet plaatsbaar*			2	1		1	1	1	2	4		1	13
E. Geen doelgroep P-wet (meer)/NVZB*	1	3	1	2	3	2	2	2		1	1		18
F. Einde zoekperiode jongeren*	1	2		1	1	2	1	5	1		1	3	18
Eindtotaal	3	9	6	7	12	12	5	10	8	6	8	8	**94**

Tabel 19

	2023								
Hoofdreden terugmelding	Jan	Feb	Mrt	Apr	Mei	Jun	Jul	Aug	**Totaal**
A. Fulltime regulier werk Z.O.				2	1		1	1	5
B. Parttime Max*		1			1				2
C. Tijdelijk niet plaatsbaar*	1	1	6	2	1	4	3		18
D. Structureel niet plaatsbaar*		1					1	1	3
E. Geen doelgroep P-wet (meer)/NVZB*			4	1	2	3	6	2	18
F. Einde zoekperiode jongeren*	4	2	1				1	1	9
Eindtotaal	5	5	11	5	5	7	12	5	**55**

[7] IND staat voor industrie, T&L voor transport en logistiek, Z&S voor zorg en schoonmaak, ZDV voor zakelijke dienstverlening H&O voor horeca en onderwijs en G&B voor groen en bouw.
[8] Peildatum 31 augustus 2023.
[9] Cijfers inzake 2023 zien over de periode 1 januari 2023 tot en met 31 augustus 2023.

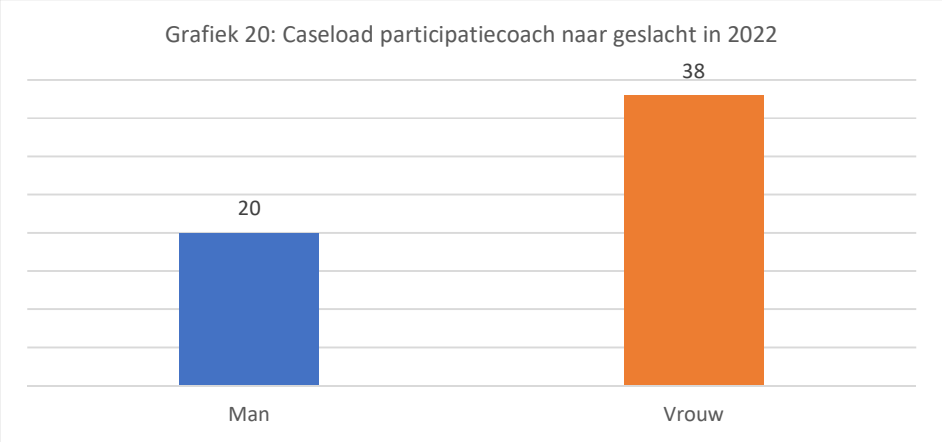
In de komende periode gaat het Werkbedrijf in gezamenlijkheid met de gemeente een screening uitvoeren op het huidige bijstandsbestand om te bekijken of er nog kandidaten bijzitten, die aangemeld kunnen worden bij het Werkbedrijf.

2.2.2 Begeleiding door de Participatiecoach[10]

Bijstandsgerechtigden die (nog) niet de stap naar arbeid kunnen maken, worden aangemeld bij de participatiecoach voor een sociaal activeringstraject. De begeleiding vindt individueel en op maat plaats. De participatiecoach registreert de voortgang in het LOGBOEK participatie in Suite. Er wordt niet gewerkt met een standaard doorlooptijd. Dit heeft onder andere te maken met het opbouwen van een vertrouwensband.

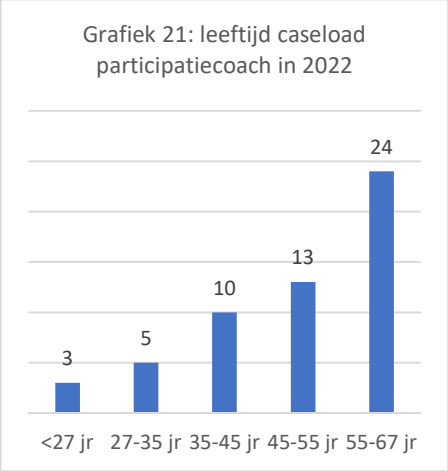
Participatiecliënten

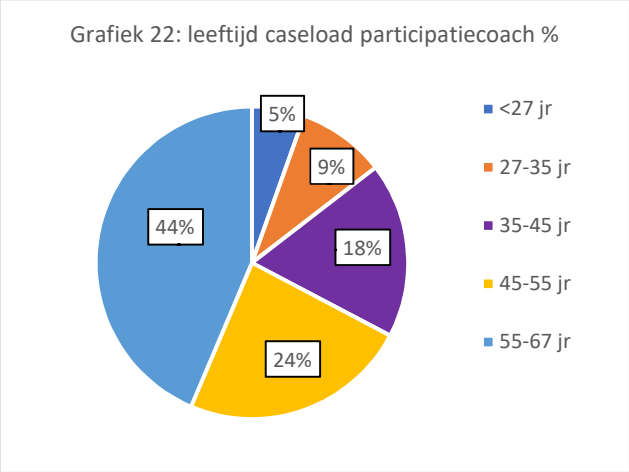
Volgens de laatste gegevens (juli 2023) zijn er 58 cliënten in begeleiding bij de participatiecoach in 2022 geweest. Van dit aantal waren er 20 mannen en 38 vrouwen.[11]

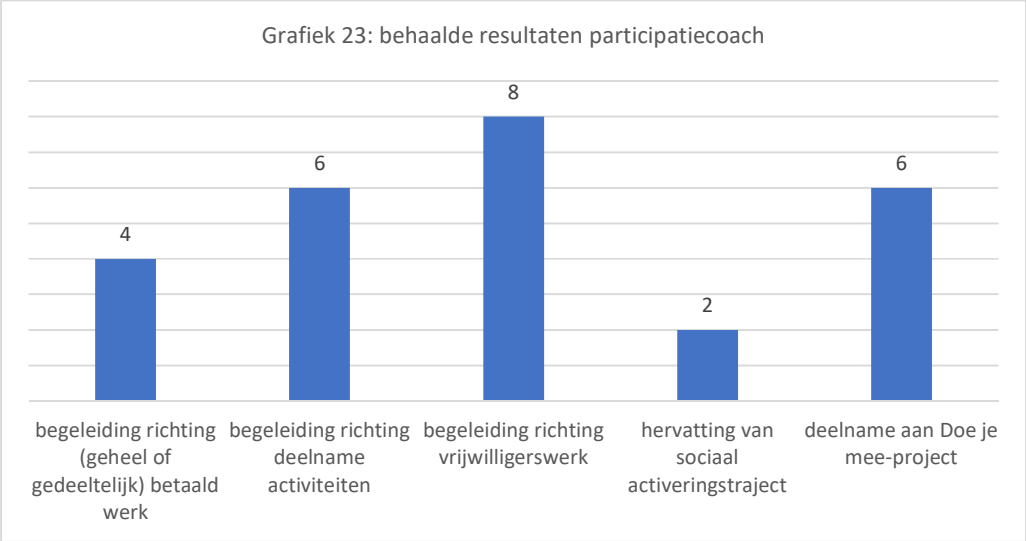
Uit grafiek 20 blijkt dat de participatiecoach meer vrouwen (38), dan mannen (20) begeleidt. Een mogelijke verklaring hiervoor is dat een groot gedeelte gescheiden is en alleenstaand ouder. Ook zijn er cliënten bij die in het land van herkomst geen werkervaring hebben opgedaan en waarbij het gebruikelijk is om thuis te blijven om voor de kinderen te zorgen. De eerste stap die dan veelal gemaakt dient te worden is vrijwilligerswerk en/of sociale activering.

[10] De informatie in deze paragraaf is afkomstig uit *'Verslag inzet participatiecoach gemeente Druten versie 7 sep 2023'*.
[11] Bron: Civision / Suite

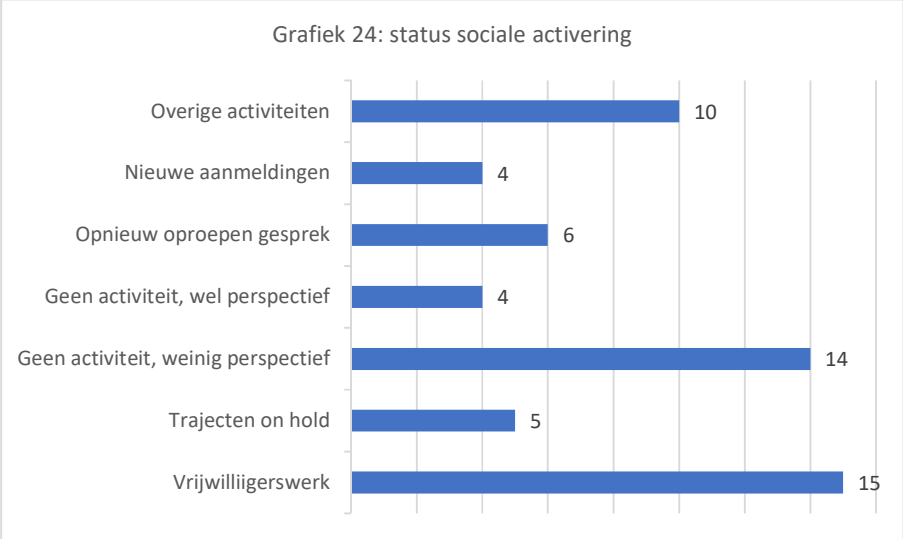

In de caseload van de participatiecoach zitten met name cliënten die ouder zijn dan 45 jaar (67%). Bij veel van hen speelt meervoudige problematiek. De participatiecoach heeft in ieder geval eenmaal per kwartaal contact met de cliënt. De behaalde resultaten in de afgelopen periode zijn:

Van de 4 cliënten met begeleiding richting (geheel of gedeeltelijk) betaald werk geldt dat 3 cliënten nog een aanvullende bijstandsuitkering ontvangen en 1 cliënt is volledig uitgestroomd. De participatiecoach levert een maatwerk begeleiding. De resultaten van de doelgroep zijn hierdoor wisselend, aangezien het ene moment de cliënt vrijwilligerswerk verricht en het andere moment speelt er weer iets op in de persoonlijke situatie waardoor het traject aanpassing behoeft. De participatiecoach heeft een globale verdeling gemaakt ten aanzien van de begeleiding en sociale activatie van de huidige caseload, zie grafiek 24.

2.2.3 Conclusie over begeleiding huidige bestand

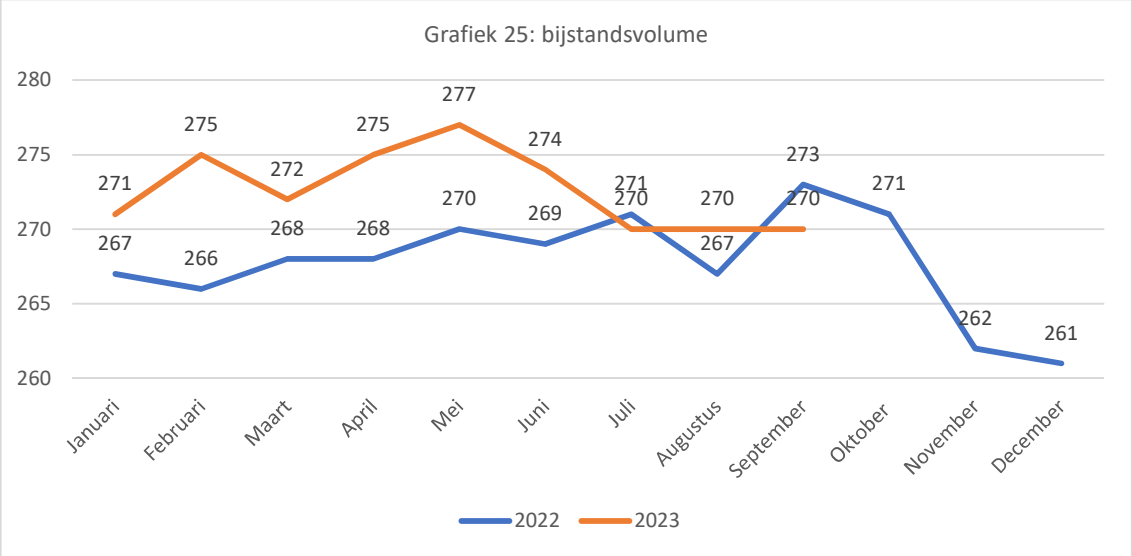
Uit bovenstaande blijkt al dat er op verschillende manieren wordt geregistreerd (bijstandsgerechtigde vs. kandidaat of cliënt) waardoor de begeleidingsgegevens niet een op een zijn af te zetten tegen de gegevens van het bijstandsbestand op 1 september 2023. Er ontstaat zo alleen wel een beeld. In totaal waren er 170 (112 + 58) kandidaten/cliënten in begeleiding bij het Werkbedrijf of de participatiecoach van de gemeente. Sommige kandidaten/cliënten zijn niet op een traject geplaatst vanwege hulpvraagstukken die eerst opgelost dienen te worden voordat er ruimte is voor een traject of er is sprake van psychische en/of fysieke klachten. Deze groep is in beeld en ontvangen veelal ondersteuning vanuit het Sociaal Team.

3. Ontwikkelingen bijstandsvolume

Dit hoofdstuk geeft inzicht in de ontwikkeling van het bijstandsvolume in 2022 en 2023 en de instroom- en uitstroomcijfers inclusief redenen voor 2022 en 2023.

3.1 Ontwikkeling bijstandsvolume

In grafiek 25 is de ontwikkeling van het bijstandsvolume voor 2022 en 2023 weergegeven. De getallen wijken iets af van het volume genoemd in hoofdstuk 1. Deze gegevens komen namelijk uit het dashboard van Stimulansz. Hier wordt op een andere wijze gemeten, aangezien de gegevens van hoofdstuk 1 zijn geanalyseerd op basis van een totaaluitdraai op peildatum 1 september 2023. In het laatste kwartaal van 2022 is te zien dat er sprake is van een daling in het bijstandsvolume. Bij de start van 2023 vindt er weer een lichte stijging plaats. Kijkend naar de algehele lijn ligt het gemiddelde in 2023 op 273 (in 2022 was dit 268).

Bron: dashboard Stimulansz

Landelijke cijfers

Eind september 2023 ontvingen 398 duizend mensen tot de AOW-leeftijd een algemene bijstandsuitkering. Dat zijn er ongeveer duizend meer dan een jaar eerder. Alleen bij jongeren tot 27 jaar lag het aantal hoger, oudere leeftijdsgroepen hadden minder vaak een uitkering. Dit blijkt uit nieuwe kwartaalcijfers van het CBS.

Het is voor het eerst sinds maart 2021 dat het aantal bijstandsontvangers groter is dan een jaar eerder. Negen kwartalen op rij was het aantal bijstandsgerechtigden ten opzichte van een jaar eerder juist kleiner.

Eind september 2023 ontvingen 36 duizend jongeren tot 27 jaar een bijstandsuitkering. Dit zijn er bijna 3 duizend (bijna 8 procent) meer dan een jaar eerder. Voor het derde kwartaal op rij zijn er nu meer jongere bijstandsontvangers ten opzichte van hetzelfde kwartaal een jaar daarvoor.

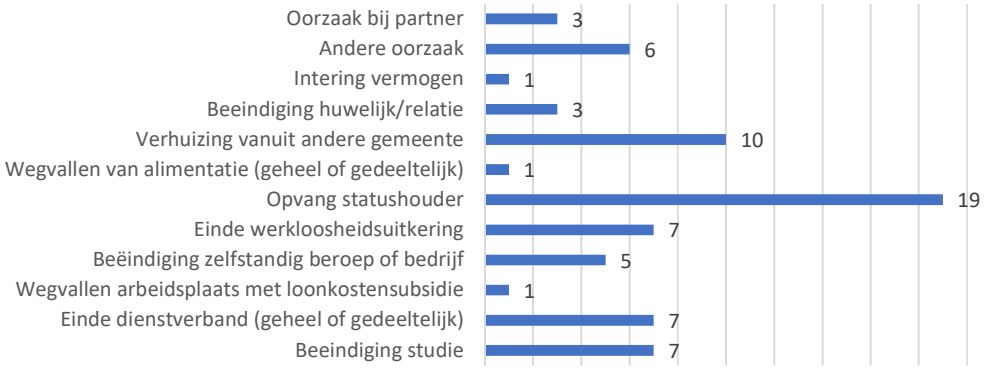
Bron: CBS

3.2 Instroom

Instroom 2022

De instroom over geheel 2022 betrof 70. In grafiek 26 wordt de instroom onderverdeeld naar instroomredenen. Uit onderstaande grafiek is op te maken dat 27 % (19) instroomt als statushouder[12], 14% (10) vanwege verhuizing vanuit een andere gemeente[13], 10% (7) vanwege einde WW, dienstverband of studie.

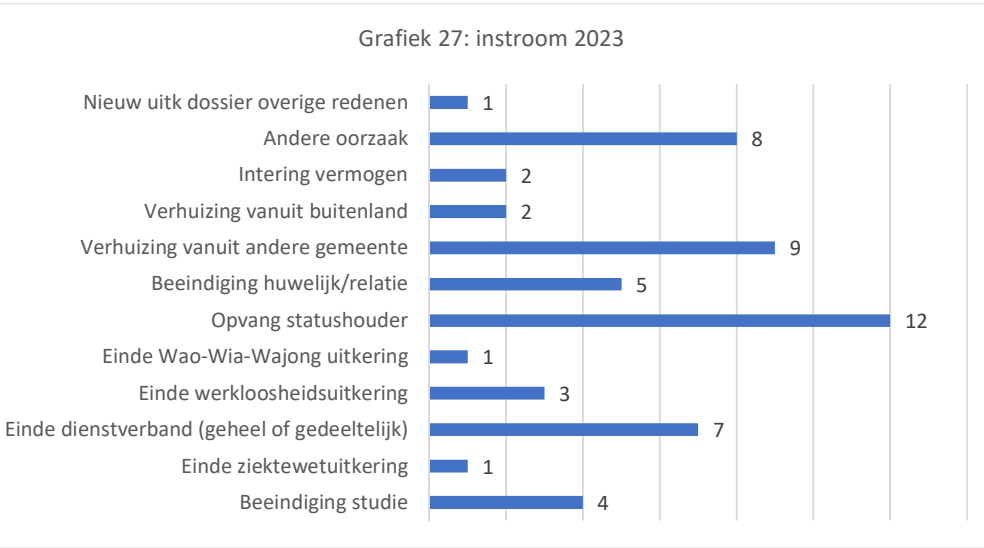
Grafiek 26: instroom 2022

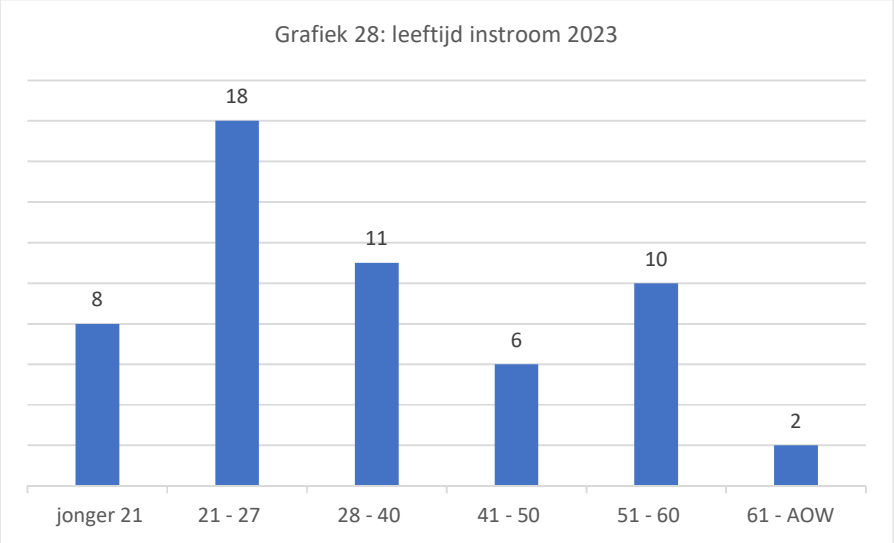
Instroom 2023

De instroom tot 1 september 2023 betrof 55. In grafiek 27 wordt de instroom onderverdeeld naar instroomredenen. Uit onderstaande grafiek is op te maken dat 22% (12) instroomt als statushouder en 16% (9) vanwege een verhuizing vanuit een andere gemeente en bij 15% (8) gaat het om een andere oorzaak. In grafiek 28 wordt de leeftijd van instroom nog weergegeven.

Grafiek 27: instroom 2023

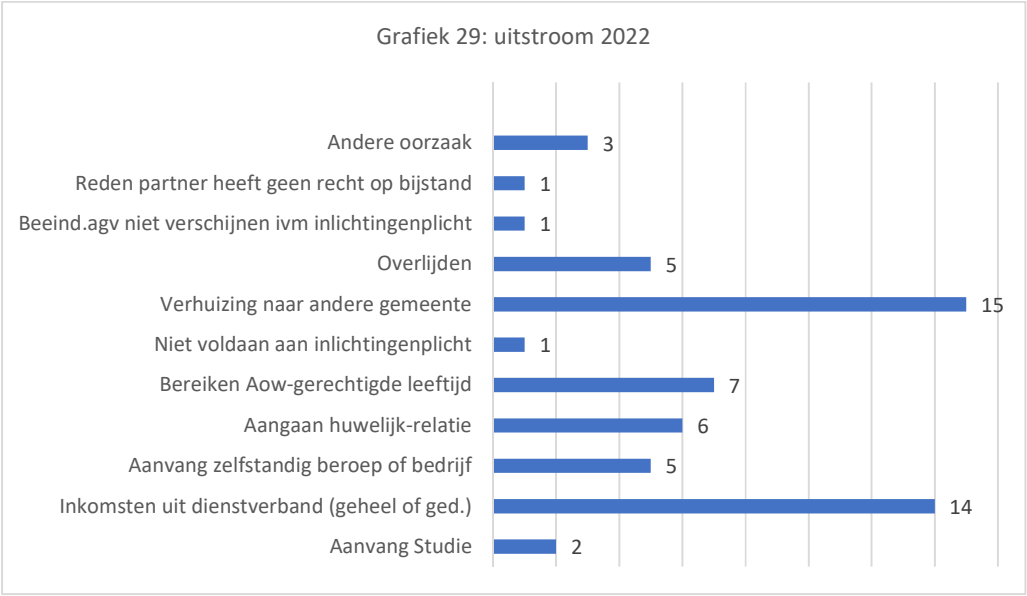
[12] De doelgroep ontheemden uit Oekraïne vallen hier niet onder.
[13] In theorie zou dit ook een statushouder kunnen zijn, aangezien het opgeven van de instroomreden door de consulent wordt uitgevoerd. Hierdoor kan het wel eens voorkomen dat een minder passende instroomreden wordt geregistreerd.

3.3 Uitstroom

Uitstroom 2022

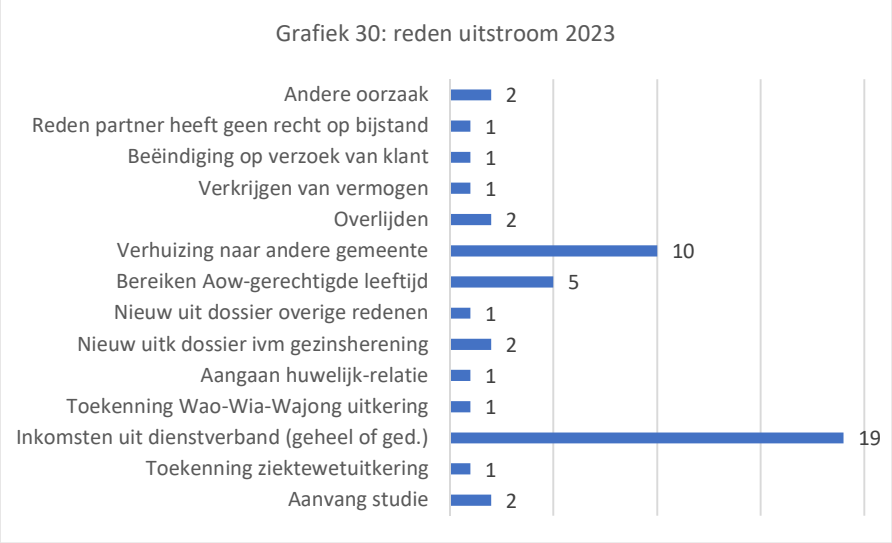
De uitstroom over geheel 2022 betrof 60. In grafiek 29 wordt de uitstroom onderverdeeld naar uitstroomredenen. Uit de grafiek valt op te maken dat 25% (15) uitstroomt vanwege een verhuizing naar een andere gemeente, 23% (14) vanwege inkomsten uit dienstverband (geheel of gedeeltelijk) en 12% (7) door het bereiken van de AOW-gerechtigde leeftijd.

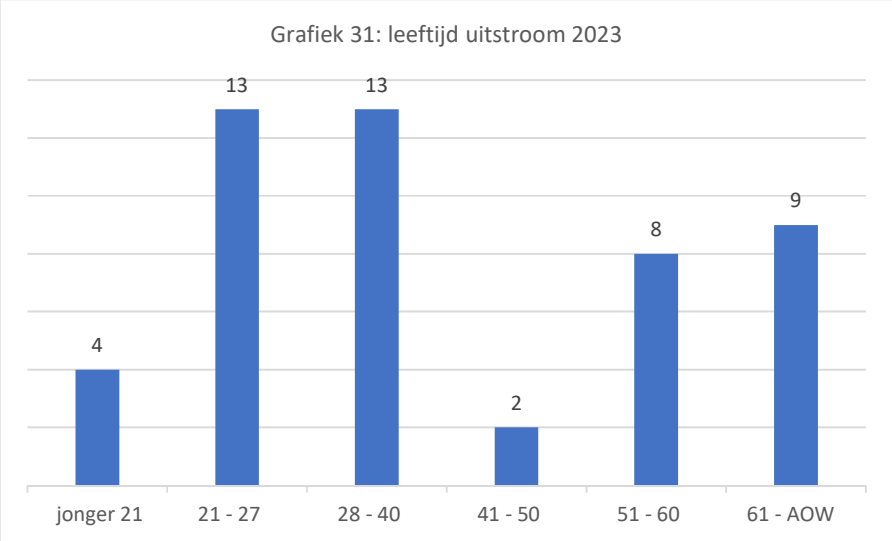

Uitstroom 2023

De uitstroom tot 1 september 2023 betrof 49, waarvan 24 man en 25 vrouw zijn. Grafiek 30 geeft de uitstroomredenen weer. Uit de grafiek is af te lezen dat het hoogste percentage 39% (19) geregistreerd staat als uitstroom vanwege inkomen uit dienstverband (geheel of gedeeltelijk),

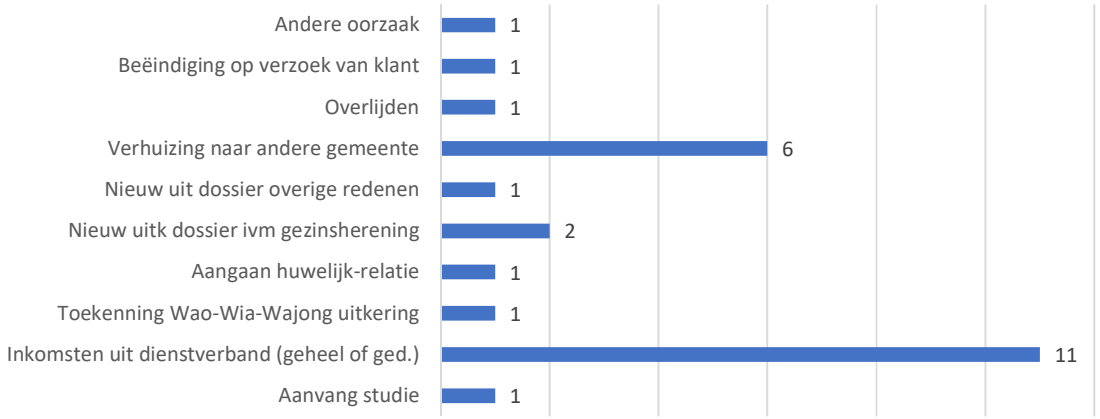
gevolgd door verhuizing naar een andere gemeente 20% (10). Bij de overige geregistreerde uitstroomredenen zijn geen uitschieters.

Uit bovenstaande grafiek is op te maken dat de grootste uitstroom plaatsvindt tussen de leeftijdscategorie 21 tot en met 40 (26). In grafiek 32 is terug te zien dat 42% (11) van voorgaande leeftijdscategorie is uitgestroomd vanwege inkomsten uit dienstverband (geheel of gedeeltelijk) en 23% (6) vanwege verhuizing naar andere gemeente.

Grafiek 32: uitstroomredenen vs. leeftijdscategorie 21 t/m 40

4. Nadere analyse afronding trajecten en uitstroom

In dit hoofdstuk wordt ingezoomd op de afronding van de verschillende begeleidingstrajecten en de uitstroomcijfers van 2022 en 2023 tot 1 september 2023. Er wordt specifiek stilgestaan bij uitstroom richting werk en scholing. Hierbij dient gelijk de kanttekening gemaakt te worden dat de uitstroomcijfers uit Suite (Centric) gaan over bijstandsgerechtigden. Uitstroom uit een traject wordt door de verschillende partners op kandidaatniveau gedaan. De cijfers omtrent het afronden van trajecten zijn dus niet een op een te vergelijken met onze uitstroomcijfers.[14] Overigens zijn de trajecten van de participatiecoach niet meegenomen in dit hoofdstuk dit is terug te vinden in hoofdstuk 2.2.2.

4.1 Afronding trajecten Werkbedrijf

Het Werkbedrijf heeft een overzicht gedeeld van de trajecten die beëindigd zijn in 2022 tot en met 7 november 2023. In onderstaande tabellen zijn de aantallen over 2022 en gedeeltelijk 2023 uitgedrukt in cijfers en percentages.

Tabel 33: terugmelding trajecten Werkbedrijf[15]

	2022												Totaal 2022	2023										Totaal 2023	Eindtotaal
Hoofdreden terugmelding	**jan**	**feb**	**mrt**	**apr**	**mei**	**jun**	**jul**	**aug**	**sep**	**okt**	**nov**	**dec**		**jan**	**feb**	**mrt**	**apr**	**mei**	**jun**	**jul**	**aug**	**sep**	**okt**	**nov**	
A. Fulltime regulier werk Z.O.				1	2	4		2	3		3	2	17				2	1		1	1		1		6	23
B. Parttime Max.*	1	1	2		1		1		1				7		1			1							2	9
C. Tijdelijk niet plaatsbaar*		3	1	2	5	3			1	1	3	2	21	1	1	6	2	1	4	3		1	2		21	42
D. Structureel niet plaatsbaar*			2	1		1	1	1	2	4		1	13		1					1	1	1		1	5	18
E. Geen doelgroep P-wet (meer)/NVZB*	1	3	1	2	3	2	2	2		1	1		18			4	1	2	3	6	2	2			20	38
F. Einde zoekperiode jongeren*	1	2		1	1	2	1	5	1		1	3	18	4	2	1				1	1	1	1	1	12	30
Eindtotaal	**3**	**9**	**6**	**7**	**12**	**12**	**5**	**10**	**8**	**6**	**8**	**8**	**94**	**5**	**5**	**11**	**5**	**5**	**7**	**12**	**5**	**5**	**4**	**2**	**66**	**160**

Tabel 34: terugmelding trajecten Werkbedrijf in %

Hoofdreden terugmelding	**2022**	**2023** (tot 7 november)
Begeleiding naar arbeid	26%	12%
Tijdelijk niet plaatsbaar	22%	32%
Structureel niet plaatsbaar	14%	8%
Geen doelgroep P-wet (meer)/NVBZ*	19%	30%
Einde zoekperiode jongeren	19%	18%

Om te beoordelen of de 24 trajecten die in 2022 zijn terug gemeld vanwege fulltime of parttime werk ook daadwerkelijk geresulteerd hebben in uitstroom uit de bijstand, dient er op persoonsniveau onderzoek te worden gedaan. De analyse in dit rapport heeft niet op persoonsniveau plaatsgevonden.

4.2 Uitstroom naar werk en opleiding

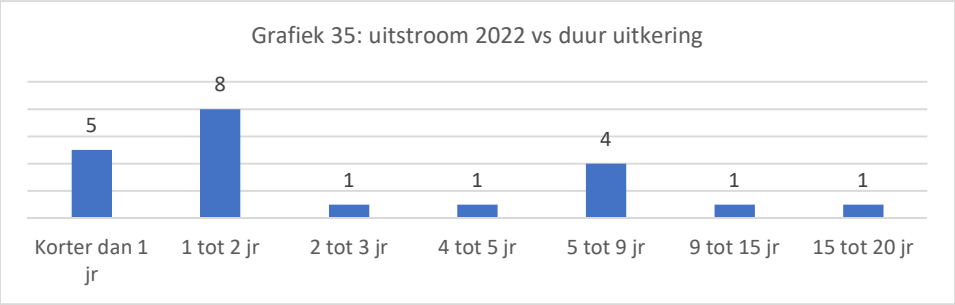
Zoals te zien in hoofdstuk 2 was er in 2022 bij 14 personen sprake van uitstroom vanwege inkomsten uit dienstverband (geheel of gedeeltelijk), bij 5 personen vanwege de start met een zelfstandig beroep of bedrijf en bij 2 vanwege het starten van een opleiding.

De volgende kenmerken zijn van toepassing op bovenstaande uitstroom:

- 81% is man en 19% is vrouwen
- De gemiddelde leeftijd is 39 jaar
- 57% is ouder dan 40 jaar
- De onderverdeling naar de leefvorm is: 57% alleenstaand, 19% alleenstaand ouder, 24% gehuwd/samenwonend

[14] Het voorkomen van instroom wordt niet meegeteld. Denk hierbij aan o.a. de doelgroep jongeren vanwege de zoekperiode en overdracht van einde WW naar bijstand.
[15] Peildatum 7 november 2023.

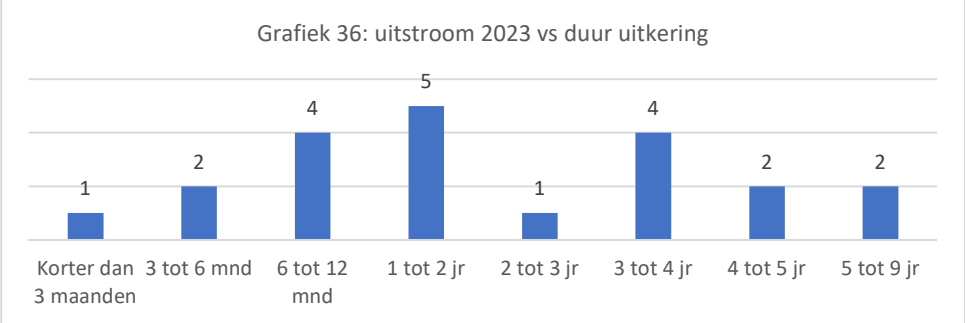
- Bij 38% van de uitstroom was er sprake van een uitkeringsduur van twee jaar of langer.

Voor 2023 geldt dat bij 19 personen sprake is van uitstroom vanwege inkomsten uit dienstverband (geheel of gedeeltelijk) en bij 2 vanwege het starten van een opleiding.

De volgende kenmerken zijn van toepassing op bovenstaande uitstroom:

- 48% is man en 52% is vrouwen
- De gemiddelde leeftijd is 33 jaar
- 29% is ouder dan 40 jaar
- De onderverdeling naar de leefvorm is: 86% alleenstaand, 9% alleenstaand ouder, 5% gehuwd/samenwonend
- Bij 43% van de uitstroom was er sprake van een uitkeringsduur van twee jaar of langer.

5. Jongeren tot 27 jaar

5.1 Algemene informatie

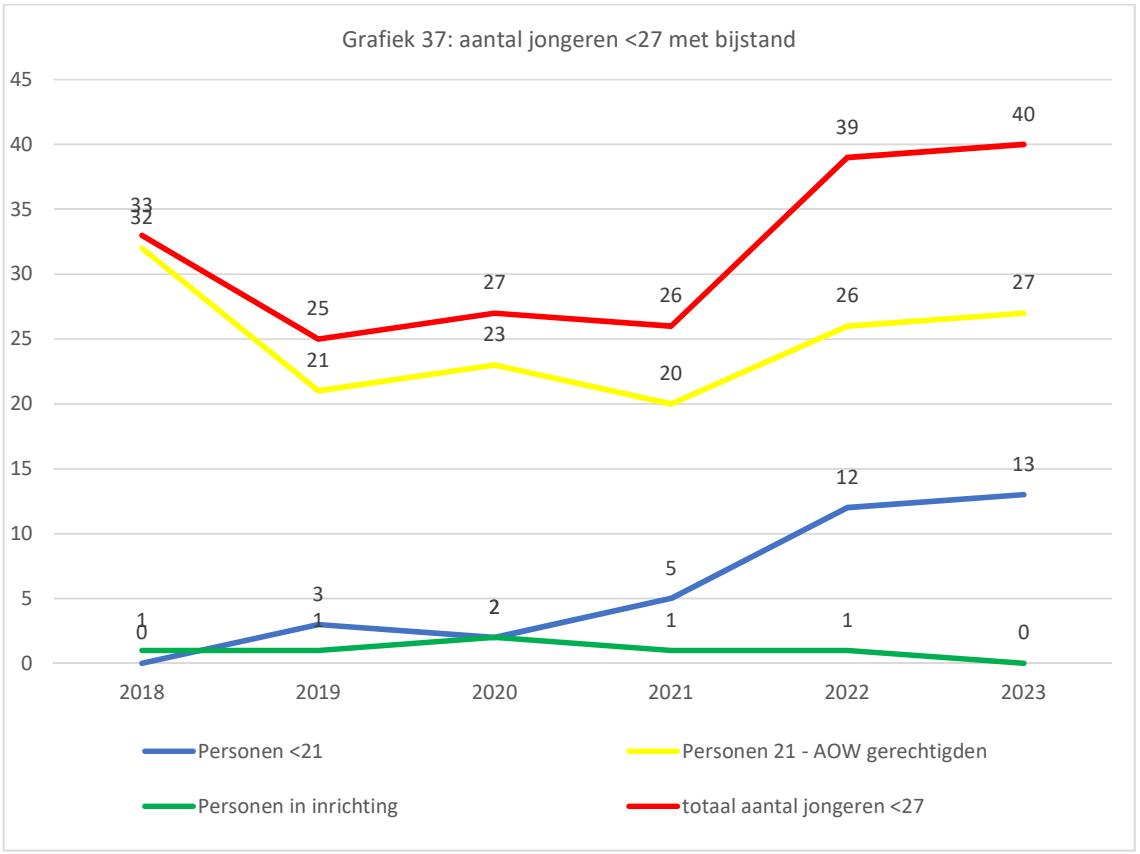
In dit hoofdstuk word specifiek ingegaan op de deelvraag:

'Wat is de reden van het groeiende aantal jongeren in het bijstandsbestand?'

Het onderzoeken van de deelvraag heeft als reden dat het aantal jongeren ten opzichte van de laatste bijstandsanalyse in 2021 is gestegen.

	Peildatum 1 september 2021[16]	**Peildatum 1 september 2023**
Totaal van bijstandsgerechtigden	247	271
Leeftijdscategorie 18 tot 27 jaar	21	42

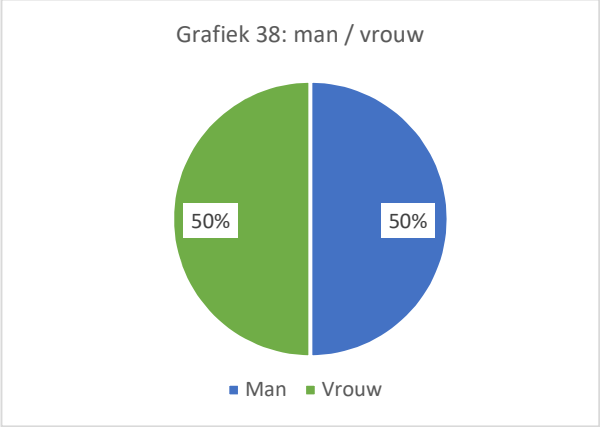
De uitkomsten van de bijstandsanalyse in 2021 laten zien dat er 247 bijstandsgerechtigden op peildatum 1 september 2021 waren, waarvan 21 jongeren in de leeftijd van 18 tot 27 jaar. Uit de cijfers over de jaren 2018 tot en met 2023 valt op te maken dat er een daling is geweest van het aantal, waarbij er in 2019 tot en met 2021 sprake is geweest van een stabilisering. Vanaf 2022 is te zien dat er sprake is van een stijging van het aantal.

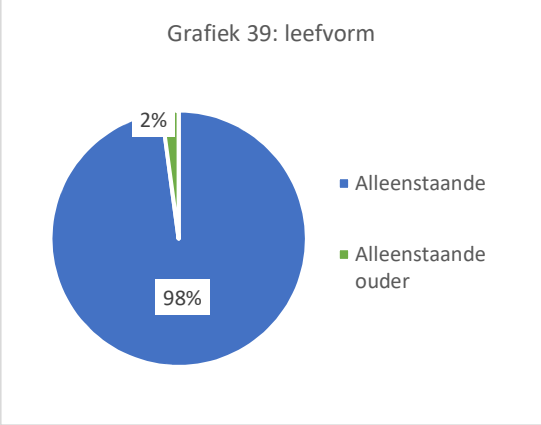

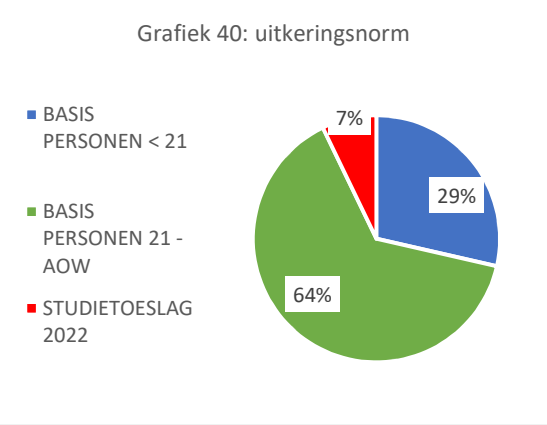
Bron: Wiz portaal (peilmoment 1 oktober)

[16] Rapportage 'Analyse bestand Participatiewet en IOAW en IOAZ en Uitstroomcijfers' over het jaar 2021.

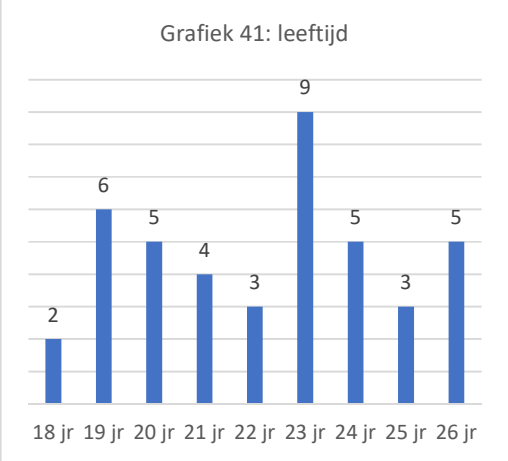
Uit de gegevens blijken er op peildatum 1 september 2023 42 jongeren in de bijstand te zitten waarvan 21 mannen en 21 vrouwen. Van de 42 jongeren hebben er 41 de leefvorm ‘alleenstaande’ en 1 ‘alleenstaande ouder’. Van de jongeren ontvangen er 3 de studietoeslag, 12 de jongerennorm <21 en 27 de norm van 21 tot AOW gerechtigden.

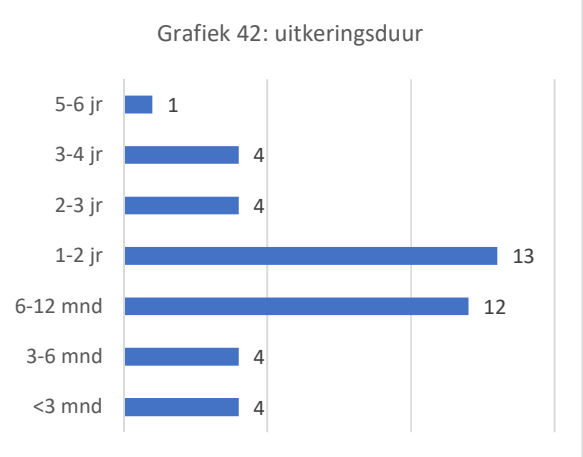

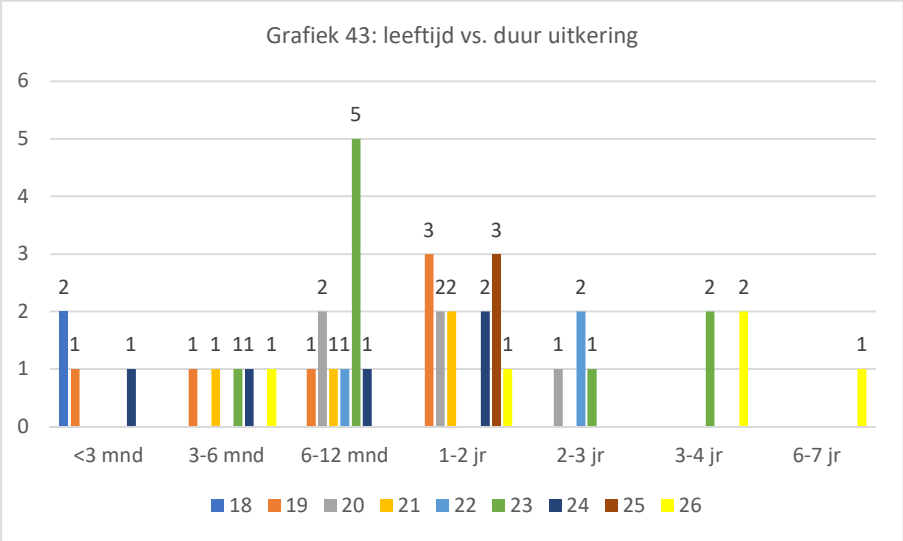

In grafiek 41 is het aantal jongeren per leeftijd te zien. Hieruit blijkt dat 21% (9 jongeren) de leeftijd van 23 jaar heeft. Ook zien we dat 80% (33 jongeren) korter dan 2 jaar een bijstandsuitkering ontvangt, zie grafiek 42.

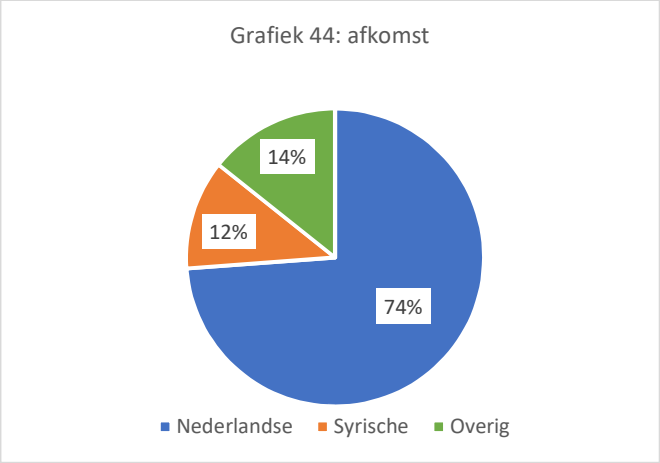

In grafiek 43 worden beide variabelen tegen elkaar afgezet.

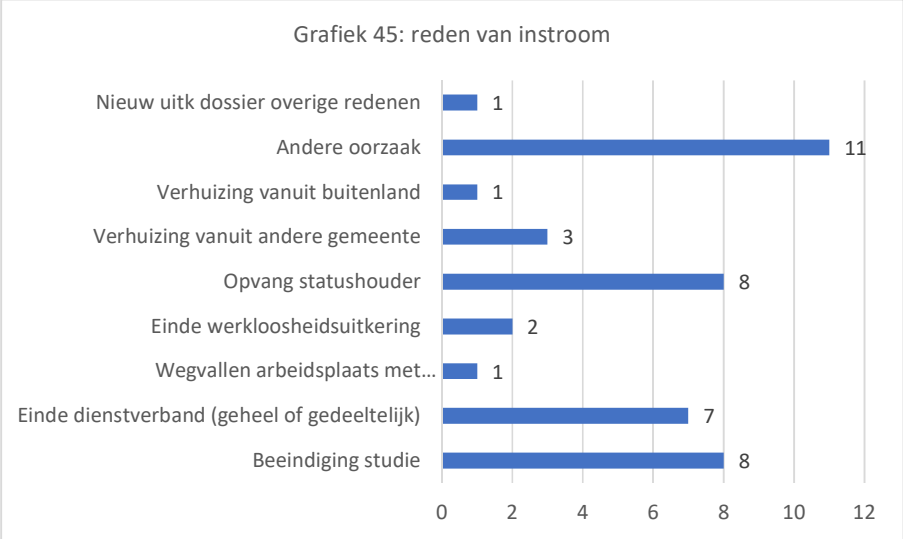
Afkomst

In grafiek 44 zijn de jongeren onderverdeeld naar afkomst (meest voorkomende). Vanwege privacy redenen vallen de groepen met dezelfde afkomst met vier of minder personen onder de categorie overig.

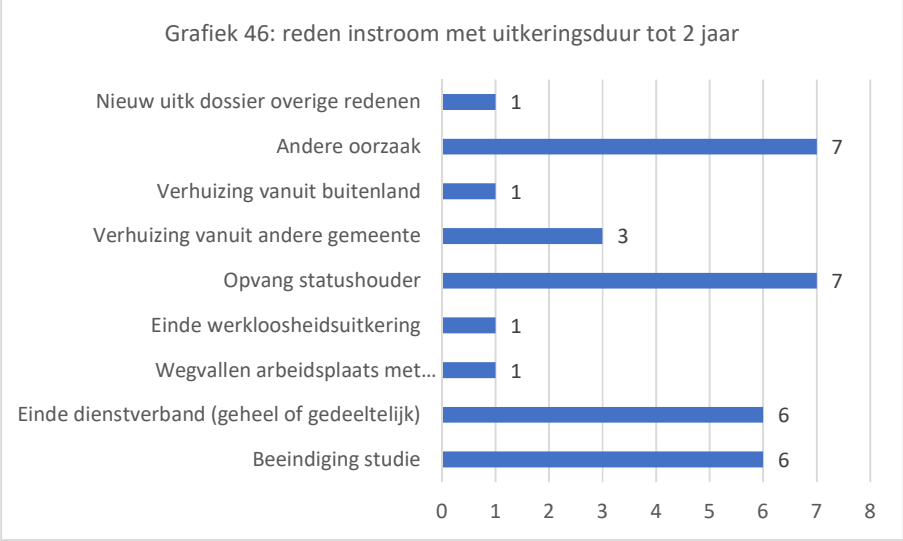

Reden van instroom

Grafiek 45 laat de instroomredenen in de bijstandsuitkering zien. Hieruit volgt dat 26% (11 jongeren) als reden heeft ‘andere oorzaak’, 19% (8 jongeren) ‘opvang statushouders’ en 19% (8 jongeren) ‘beëindiging studie’. Onder ‘andere oorzaak’ valt o.a. het bereiken van de 18-jarige leeftijd, instromen vanuit een andere opvang zoals beschermd wonen, het eindigen van een relatie of psychische problematiek.

Gezien de toename van jongeren in de bijstandsuitkering is specifiek gekeken naar de instroomredenen van de afgelopen 2 jaar, zie onderstaande grafiek.

De toename van jongeren in de bijstandsuitkering is te wijten aan diverse omstandigheden, waaronder corona, schooluitval en opvang van statushouders een grote rol spelen. De invloed van de coronamaatregelen hebben een grote impact gehad op het sociaal en mentaal welbevinden van jongeren. Uit onderzoek is onder andere gebleken dat de maatregelen van online scholing hebben bijgedragen aan een verslechterde motivatie en stress. Deze manier van onderwijs vroeg namelijk om concentratie en discipline, wat niet iedereen lukte. Ook is gebleken dat het aantal voortijdig schoolverlaters in het eerste jaar na de coronacrisis flink is gestegen. Terwijl dit tijdens de coronaperiode lager lag dan voorheen.[17]

[17] https://www.nji.nl/coronavirus/onderzoek-naar-corona-en-onderwijs

Landelijke informatie[18]

Uit informatie van het CBS blijkt dat eind juni 2023 zo'n 36 duizend jongeren tot 27 jaar een bijstandsuitkering ontvangen. Dit zijn er ongeveer even veel als eerdere kwartalen van het jaar, maar wel 1000 meer dan in 2022. Er is sprake van een stijging van 3%. Ook is het aantal werkloze jongeren toegenomen in de loop van 2023. De toename is ook terug te zien in de voorlopige landelijke cijfers van personen met een bijstandsuitkering. Hieruit valt op te maken dat het totaal aantal personen met en bijstandsuitkering in januari 2023 hoger was dan augustus 2023, terwijl het aandeel jonger dan 27 jaar in januari 2023 juist lager is dan augustus 2023.

Perioden	Personen met een bijstandsuitkering Tot de AOW-leeftijd Totaal personen	Geslacht: Mannen	Geslacht: Vrouwen	Leeftijd: jonger dan 27 jaar
	aantal			
2023 januari**	397 720	170 610	227 110	34 720
2023 februari**	398 660	171 110	227 550	34 970
2023 maart**	399 990	171 930	228 060	35 530
2023 april**	399 930	171 890	228 050	35 770
2023 mei**	399 290	171 680	227 610	36 070
2023 juni*	396 000	170 000	226 000	35 500
2023 juli*	397 000	171 000	226 000	35 500
2023 augustus*	396 000	171 000	225 000	36 000

Bron: CBS

Als de cijfers van augustus 2021 afgezet worden tegen augustus 2023, dan is te zien dat het aantal bijstandsgerechtigden tot de AOW-leeftijd in 2021 zo'n 19.620 personen hoger ligt dan in 2023. Het aantal jonger dan 27 jaar is met 260 personen gedaald.

Onderwerp: Persoonskenmerken Perioden	Personen met een bijstandsuitkering Tot de AOW-leeftijd Totaal personen	Leeftijd: jonger dan 27 jaar
	aantal	
2021 augustus	415 620	36 260
2023 augustus*	396 000	36 000

Bron: CBS

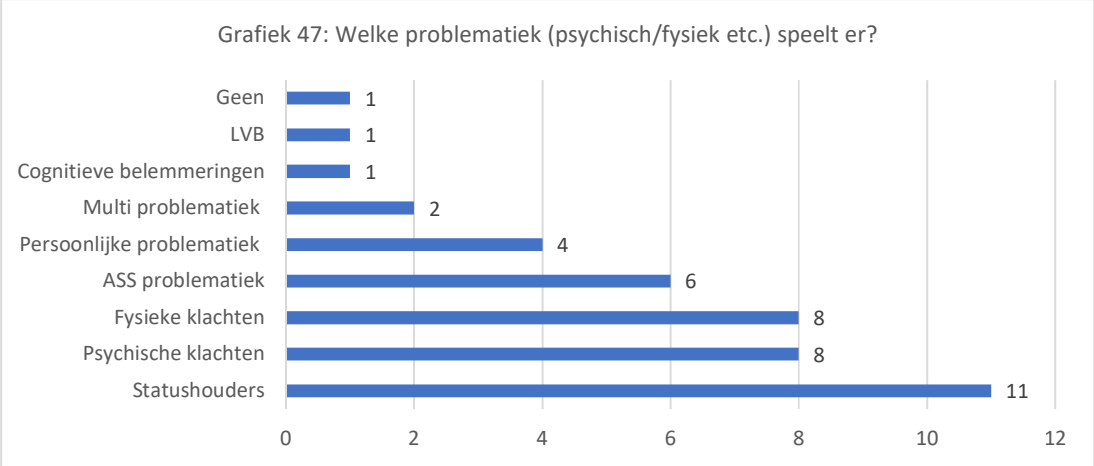
[18] https://www.binnenlandsbestuur.nl/sociaal/meer-jongeren-bijstand-vng-wijst-op-big-5; https://www.cbs.nl/nl-nl/nieuws/2023/35/minder-mensen-in-de-bijstand-maar-wel-iets-meer-jongeren.

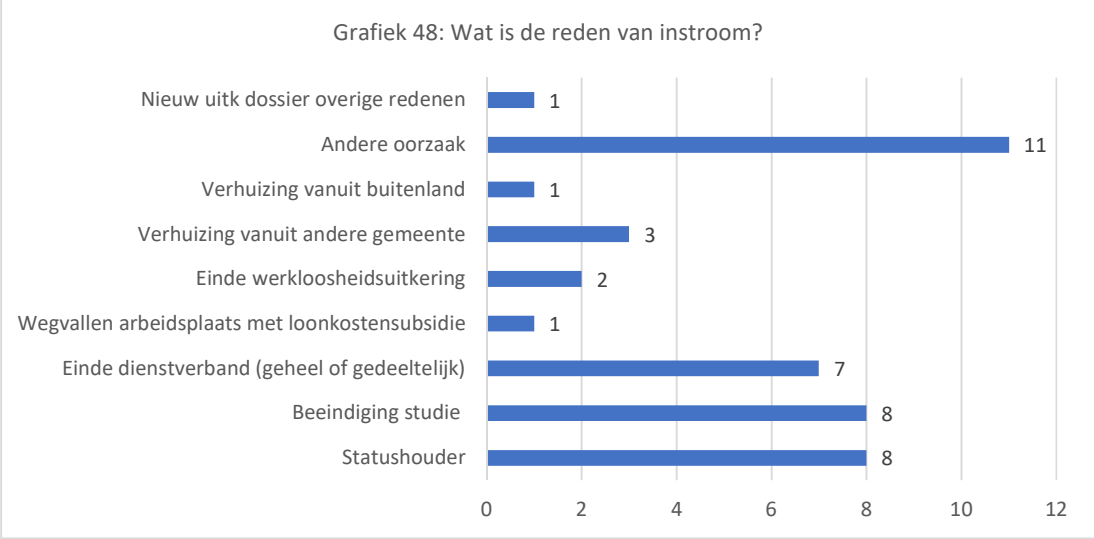
5.2 Dossieronderzoek

Naar aanleiding van de gegevens op de peildatum heeft er in de maand oktober 2023 een dossieronderzoek plaatsgevonden. De consulenten inkomen hebben 42 dossiers doorlopen op de volgende vragen:

- Welke problematiek (psychisch/fysiek/persoonlijk) speelt er?[19]
- Is er een startkwalificatie aanwezig?
- Is er sprake van inzet hulp/zorg?
- Wat is de reden van instroom?
- Is er een traject gaande of zijn ze bekend bij een zorgaanbieder?
- Is de jongeren bekend bij het Sociaal Team?
- Is de jongeren bekend bij RIBW[20]?
- Spelen er verslavingen (drugs/gamen/gokken)?

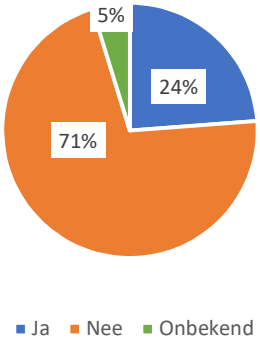
De resultaten uit het onderzoek zijn in de volgende grafieken en diagrammen uitgewerkt:

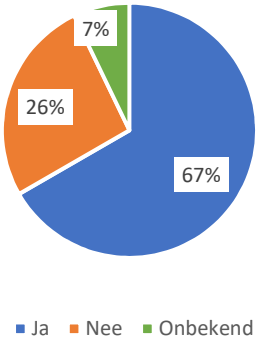

[19] Statushouders zijn opgenomen in deze vraag, maar betreft uiteraard geen problematiek. Het vraagt alleen wel om extra inzet/ander soort begeleiding vanuit de dienstverlening.
[20] De afkorting RIBW staat voor Regionale Instelling voor Beschermd en Begeleid Wonen.

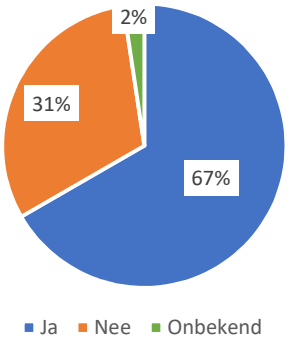
Grafiek 49: Is er een startkwalificatie aanwezig?

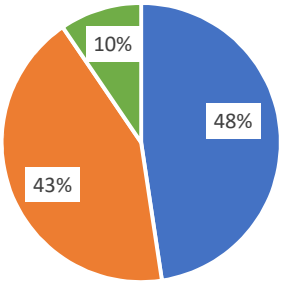
Grafiek 50: Is er sprake van inzet hulp/zorg?

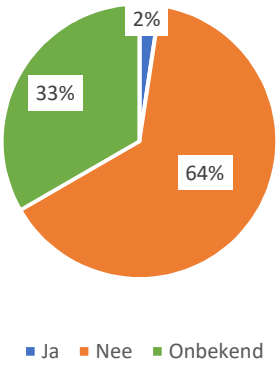
Grafiek 51: Is er een traject gaande of zijn ze bekend bij een zorgaanbieder?

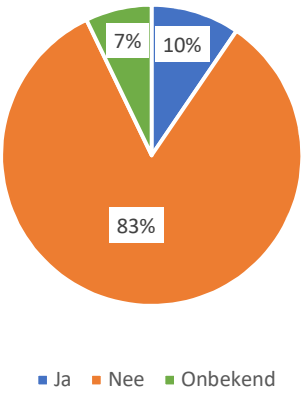
Grafiek 52: Is de jongere bekend bij ST?

Grafiek 53: Is de jongere bekend bij RIBW?

Grafiek 54: Spelen er verslavingen?

Uit het onderzoek blijkt een groot deel van de jongeren geen startkwalificatie te hebben. Veel van hen zijn bekend bij een zorgaanbieder, Sociaal Team of zitten in een (inburgerings)traject. De problemen rondom verslavingen aan verdovende middelen, gamen of gokken waarvan de gemeente weet heeft, zijn summier.

5.3 Aanbevelingen

- Zorg ervoor dat de consulenten inkomen en het Werkbedrijf de trends omtrent jongeren in de bijstand blijven volgen.
- Meld zorgjongeren aan bij de jongerencoach van het Werkbedrijf.
- Geef eventueel de participatiecoach van de gemeente de opdracht om in te zoomen op de jongeren <27 in het jaar 2024, waarbij er sprake dient te zijn van een samenwerking met de jongerencoach van het Werkbedrijf.
- Bij een blijvende stijging in aantallen is het starten van een project jongeren door de gehele keten van belang. Denk aan: consulenten inkomen, consulenten jeugd, jongerenwerkers van MeerVoormekaar, participatiecoach en jongerencoach van het Werkbedrijf.
- Kijk naar de mogelijkheden voor het opstarten van een campagne waarin een realistisch beeld wordt gegeven van wat jongeren kunnen verdienen en geef ook vooral aandacht welke voordelen werken/participeren nog meer heeft. Door Social Media en eigen omgeving hebben jongeren namelijk veelal een onrealistisch beeld over wat ze kunnen/willen verdienen en is de bereidheid om te werken voor een laag salaris of een salaris wat past bij het niveau laag (aanbeveling vanuit jongerenwerker Stichting MeerVoormekaar).
- Start met een tijdige voorlichting en/of eventuele leer- en werktrajecten bij jongeren vanaf 14 jaar. Zij beschikken veelal nog over intrinsieke motivatie om te willen ontwikkelen maar hebben bijvoorbeeld moeite op school/met leren. Zij willen juist graag werken en hebben veelal nog een dagbesteding/ritme (aanbeveling vanuit jongerenwerker Stichting MeerVoormekaar).